

Anderson: ZAMIŠLJENE SKUPNOSTI

Nastanek nacije:

- Nacionalizem – ustvarja narode, ki ne obstajajo. Narod je zamišljena omejena politična skupnost. Do zamišljanja pride, ko veš, da pripadnik iste skupnosti obstaja, vendar z njim nimamo stikov, ga ne vidimo,... vendar so tudi take, ki si jih moramo zamišljati preko praks – jezik je najpomembnejši.

- Religijska skupnost – pomemben je jezik, ki postavi nek okvir. S prihodom reformacije pride do tendence branja religije v lastnem jeziku; pomembno vlogo pri tem dobi založništvo – neka stvar, ki je reproducirana, postane množična. Jezik je tisti, ki lahko formira neko nacijo, neka konglomeracija neke države (središče, kjer se združujejo ljudje), pomembna so poznanstva, romanja, znanje jezikov.

- Dinastično kraljestvo – organizirano je okrog kralja, cela vrsta nacionalnih skupnosti, ki so se čutile skupne pod cesarjem; nejasne meje; tu so podložniki ne državljani; ozemlje se širi s poročanjem in zavzemanjem; potovanja – potreba po aparatu moči (zamišljeno povezovanje glede na podobne lastnosti, izkušnje,...)

- Najbolj se je prijela izhodiščna ideja knjige o imagined communities oz. zamišljenih skupnostih : nacije so kot zgodovinski družbeni pojavi odslej mišljene kot zgodovinski rezultati in družbeni produkti komunikacijskih razmerij med ljudmi in njihove vsakdanje, samoumevne uporabe tiskanih medijev – zlasti časnikov – in skozi posredovanih kulturnih oblik, zlasti romana. V literaturi so junaki, ki postanejo narodni predstavniki. Branje nas vzame iz našega vsakdana in nas poveže z drugimi bralci.

- Tisk – čas in prostor – ob istem času se na različnih lokacijah dogajajo različni dogodki hkrati. V dobi kapitalizma je tisk bralcem omogočil, da so si sami sebe lahko zamišljali kot pripadnike iste skupnosti z neznanici onkraj meja lokalne skupnosti in sorodstvene skupine. Dnevni časopis jim je predočil eksistenco in njim podobnih ali enakih ne le kot pripadnike iste jezikovne skupnosti, pač pa kot hkrati vsak v svoji zasebnosti beroče besede o istih skupnih, javnih zadevah.

- Anderson skuša poudariti razliko – mi se vedno čutimo kot pripadnike različnim skupnostim in ne samo eni; so določene pripadnosti, ki so implicitne (stari, mladi,...). Zanima ga tudi zgodovinska situacija, v kateri se pojavi nacija. Ko so si začeli zamišljati nacijo, so se že imeli za pripadnike neke skupnosti (kristjani, cesarstvo – to se z zamišljanjem ne spremeni). Na začetku jezika kot podlage ni bilo.

- Kot historični materialist je Anderson lahko analiziral narod le kot zgodovinsko specifično vrsto zamišljene skupnosti, ki ni ne prva ne zadnja družbeno prevladujoča oblika zamišljanja skupnosti v zgodovini, ki pa se je razvila iz prejšnjih oblik in se bo preoblikovala v nove. Hkrati pa je hotel demonstrirati, da je na neki stopnji družbenega razvoja zveza med dominantnimi komunikacijskimi formami in dominantno vrsto zamišljene skupnosti nenaključna.

- Anderson vzpostavi narod kot zamišljeno skupnost s postopkom v treh predstavah:

- najprej skupnostim, katerih obstoj je članom nemara razviden neposredno, postavi nasproti skupnost kot plod zamišljanja in opozori, da se človeške skupnosti v zgodovini med seboj razlikujejo kvečjemu po slogih, kako si predstavljajo same sebe, ni pa jih mogoče razdeliti na pristne in ponarejene;

- potem oriše način zamišljanja skupnosti, za katerega meni, da je v svetu prevladoval, ko so se začele zamišljati nacije: zamišljanje mnogoetničnih velikih religij in dinastičnih imperijev s pomočjo svetih spisov v liturgičnih jezikih
 - Naposled skozi kontrast s prejšnjim načinom zamišljanja, kot njegovo preobrazbo, vpelje nacijo – zgodovinsko sodobnejši, na tiskovnem kapitalizmu in državnem uradništvu temelječi način zamišljanja skupnosti.
- Specifične solidarnosti – jezik kot tak je dejavnik, prek katerega smo zmožni formirati nacijo (ne da ga samo govorimo, temveč tudi razumemo). Nacija se na koncu porodi v ljudeh, nastane literatura, zastava – je nekaj zamišljenega, kar ima vsak v sebi in s tem ustvarja neko solidarnost (formiranje nacije).
- Vernacular – tisto, iz česar se razvijejo uradni, nacionalni jeziki. Nastali so v času, ko še ni bilo nacionalnih držav – s komunikacijo ljudi, ki so jih zanimalo vsakdanje stvari in pa med intelektualci. Ponekod pa ga je uveljavila administracija (Fr. – tisti, ki so komunicirali s prestolnico, so razumeli, čeprav ga kmetje niso). Kar je novo pri nacionalnih skupnostih je to, da je jezik bližje vsakdanjemu življenju. Vsi književni jeziki so abstrakti vsakdanjemu življenju. Nacija se oblikuje s pomočjo jezika, romanj, ni pa nujno, da je jezik skupen, lahko je več jezikov znotraj nacije.
- Anderson opozori, da zamišljanje nacij v nekdanjih kolonijah, z veliko nepismenimi ne bi bilo mogoče brez sodobnih občil, ki so presegle omejitve pisnega komuniciranja (v jeziku, ki ga večina ljudi ni obvladala), torej predvsem radia. Spodbud k zamišljanju skupnosti torej nikakor ne zvaža na komunikacijske spodbude, teh zadnjih pa ne reducira na zgodovinsko zaporedje, kjer bi vsakič en sam tip komunikacijske tehnologije čudežno proizvajal sebi ustrezno vrsto zamišljene skupnosti. Ne trdi niti, da so zamišljene skupnosti izključno rezultat komunikacijskih praks, niti, da je 'delež' teh praks pri konstruiranju skupnosti vselej enak ali primerljiv. Demonstrira pa, da v določenih družbenih formacijah določene komunikacijske prakse napeljujejo ljudi k enkratnim, specifičnim načinom zamišljanja skupnosti.
- Nacija/narod – sprva so te izrazi le razločevalne poteze, ki nimajo zveze z nacionalno zavestjo, zato je mogoče govoriti o eni zadevi. Latinsko Ameriko vzame kot primer zato, da bi pojasnil paradoks (vsi so govorili Špansko) in jo vzel kot kontrast z Evropo, saj ni edini pravilni.
- Evropa: (EU)
- različne komunikacijske prakse
 - institucionalni prostor
 - možnosti zaposlovanja
 - dejanski skupni prostor
 - več uradnih jezikov – družbene sfere, v katerih si zamišljamo sebe kot Evropejce, so iste kot, ko si sebe zamišljamo kot Slovence (kultura, politika, ekonomija)
- Nacija si vedno sebe zamišlja nasproti drugim, nasilje pride kot potlačevanje znotraj naroda samega; npr. Japonska – noben je ni osvojil do prihoda Američanov, vendar ni samo en narod, na S ljudstvo Ainu, ki je japonizirano.

Vprašanje nacionalne kulture:

- Tista vrsta kulturne produkcije, ki reprezentira narod. Le določene estetske vrednosti so nacionalne.

- V zgodnji antiki si ljudje svojih vzgibov niso razlagali iz svoje notranjosti, ampak kot da jih je neka zunanja sila (bog) v njih vzbudila. Šele etične filozofske smeri so začele gojiti notranji jaz. Da bi lahko gospodaril (odrasel premožen možki), mora imeti samega sebe v duševni oblasti. Da ima to skrb zase, goji svojega duha. Bistvo tega, da skrbi zase je, da ne sledi neki dogmi. Od renesanse se pravila, kako ravnati, ne oblikujejo več naprej. Kdor se drži razuma, ga je sposoben usmeriti na stvari, ki jih ne pozna in pravilno ravnati. Vera zahteva določeno poneumljanje. V renesansi je veljalo, da pretirano zanašanje na razum prinaša nesrečo.

- Prepričanje v 17. stoletju je bilo, da je svet odprto stvarstvo, človek je narejen po božji podobi, človek je svoboden – brez omejitev uporablja lasten razum. Intelektualci se zares zavedo, da antično znanje ni vse znanje. Ljudje zaupajo v lasten razum. Bistvena tema je nastanek družbe – ljudje živijo še naprej v naravnem stanju, šele z intervencijo moči (oblast, red) je prišlo do družbenega življenja (človek je dober, kvari ga družba).

- Proces kultivacije mladega človeka – kulturo je mogoče razumeti tudi kot proces, ki zajame vse človeštvo, ne samo enega človeka (divjaštvo, barbarstvo, civilizacija). Ta proces kultivacije človeka ne pomeni neko določeno vsebino, ki bi jo imel v posesti nek narod in ji mora vsak doseči, temveč poudarja odnos, ki naj ga imajo do teh vrednot.

- Sprva se sekularizacija in civilizacija mešata ali pa dopolnjujeta (18. stol.). Kultura – izhaja iz gojenja rastlin. Civilizacija – iz latinskega izraza cives, civilis, vse pa pride iz besede civitas (država). Pojmovana je kot proces oziroma napredek človeštva. Ne pomeni, da je civiliziran človek bolj izobražen, tehnično izpopolnjen, temveč gre za njegovo vedenje (da telesu vlada duh). Ko se kultura in civilizacija ločita med seboj, se pojem kulture postavi nasproti civilizaciji.

- Herder: v 3/3 18. stoletja je prvič spregovoril o kulturah različnih ljudstev, kar je razumel kot realizacijo različnih načel in stopenj v razvoju duha. Različna ljudstva razvijejo različne oblike, kulture. (Slovanstvo – poudarek na čutenju, nasproti hladnemu – germanstvu/romanstvu).

- Fichte (napisal konec 18., začetek 19. stol.): posameznikov duh ima v lasti telo (nemška klasična filozofija). Vzgoja je cilj izobraževanja in hkrati njen produkt. Narod ima individualnega duha. Proces kultivacije je nekaj, kar zadeva človeštvo. Fichte si začnejo družbo predstavljati po modelu, da je narod tista oblika, kjer akter ni človeštvo ampak individuum, narod in duh sta individualizirana. Vsaka kultura razvija, kar je narodu skupnega. (Fichte je Nemce klical skupaj).

- Pas, ki veže posameznike skupaj v narod, je jezik. Kar jih povezuje, jih tudi loči od drugih. Kultura poveže ljudi, ki definirajo nacijo, skozi jezik. Nacija je kulturni projekt. (Fichte – njegov govor interpelira tiste, ki so Nemci).

- Prepoznati se kot narod pomeni prepoznati se na podlagi nekih vezi. Fichterjev poziv je poziv k rekonstrukciji države (od spodaj). Domnevno naravne vezi so vezi komuniciranja, bančništva, trgovine. To so vezi nastajajoče buržuazne države.

- Projekt nacije se vedno začne kot kulturni koncept in nadaljuje kot politični, ko pa se nacija izoblikuje, se stvar obrne. Najprej se je treba identificirati z naravnim – nacionalna kultura mora izražati duha naroda. Tisti, ki izražajo duha, morajo biti ponosni nanj, zato mečejo ven tisto, na kar niso ponosni. Ko povzdignejo kulturo ljudstva, se v imenu duha cenzurira, da ustreza predstavam sveta. Projekt nacionalne kulture je do svoje nacionalne produkcije segregativen, ločevalen.

